

Η Μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο – Προτάσεις για τους γονείς

Αλεξάνδρα Τσαγκανέλια – Ψυχολόγος 1^ο ΚΕΣΥ Αχαΐας

Η έννοια της μετάβασης

Ο εννοιολογικός προσδιορισμός της μετάβασης παραπέμπει στο «πέραςμα», στη «μετακίνηση» από ένα τόπο ή μια κατάσταση οικεία στο άτομο, σε μία άγνωστη σε αυτόν συνθήκη. Πρόκειται για μια σύνθετη εξελικτική διαδικασία που εμπεριέχει πλήθος αλλαγών σε επίπεδο περιβαλλοντικό, αναπτυξιακό και ψυχο-συναισθηματικό. Η μετάβαση είναι μια συχνή διαδικασία καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής των ανθρώπων και πόσο μάλλον στις μέρες μας καθώς βιώνουμε ρευστότητα και ανάγκη για μεταβάσεις σε πλήθος αλλαγών που ακολουθούν την πανδημία του covid-19.

Η αναγκαιότητα της ομαλής μετάβασης

Η προετοιμασία των μαθητών για τη φοίτησή τους στο γυμνάσιο διαδραματίζει μεσολαβητικό ρόλο και βοηθά στην ομαλή προσαρμογή τους. Ταυτόχρονα λειτουργεί βοηθητικά στο να αποβάλλουν οι μαθητές και οι γονείς το άγχος και το φόβο για το «άγνωστο» και μαθησιακά πιο απαιτητικό περιβάλλον του γυμνασίου. Παράλληλα ενισχύει την απόκτηση θετικής στάσης και αντίληψης απέναντι στο σχολείο.

Η μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο είναι μια σημαντική αλλαγή στη ζωή του εφήβου. Σε αυτή τη μεταβατική περίοδο, ο μαθητής καλείται να προσαρμοστεί στην αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος και να διαχειριστεί τα συναισθηματικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά θέματα που ανακύπτουν. Οι διαφορές μεταξύ των δυο αυτών βαθμίδων είναι αρκετές, καθώς στο Γυμνάσιο οι μαθητές «φεύγουν από το οικείο και άνετο περιβάλλον του Δημοτικού, χάνουν πιθανόν την κοινωνική ομάδα με τους φίλους και τους γνώριμους συμμαθητές τους και αρχίζουν να εκτίθενται σε προκλήσεις και δυσκολίες που συνδέονται με τα μαθήματα, τη διαχείριση του χρόνου και το φόρτο εργασίας» (Δημητριάδου, 2011). Επιπρόσθετα, η μετάβαση αυτή συμπίπτει και με τη βιολογική αλλαγή στη ζωή των μαθητών, από την παιδική στην εφηβική ηλικία.

Η μετάβαση στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν είναι πάντα ομαλή στη ζωή των νεαρών εφήβων. Είναι μια ευάλωτη περίοδος στην οποία καταγράφονται ψυχοπιεστικές συνθήκες, σοβαρά προβλήματα συμπεριφοράς και πώση στην ακαδημαϊκή επίδοση (Mackenzie, Mc Maugh & Kerry-Ann O'Sullivan, 2012). Επιπρόσθετα, είναι μια περίοδος που εμπεριέχει άγχος και αγωνία για όλους τους μαθητές

ακόμη και για αυτούς που έχουν προσαρμοστεί στο νέο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Έτσι, μια κακή μετάβαση έχει σχετιστεί θετικά με ψυχολογικά προβλήματα, τα οποία μπορούν να πυροδοτήσουν μια αλυσίδα γεγονότων που θα επηρεάσουν τη μελλοντική επιτυχία και προσαρμογή των παιδιών (Rice, Frederickson & Seymour, 2010).

Προϋποθέσεις για την ομαλή μετάβαση

Στη διάρκεια αυτής της διαδικασίας οι μαθητές περνούν σταδιακά από την εξάρτηση στη ανεξαρτησία, από τη βεβαιότητα στην αναζητήσή της, από τις παιδικές φιλίες στις δια-φυλικές σχέσεις, και στον πειραματισμό και τη διαπραγμάτευση της ατομικής και κοινωνικής ταυτότητας (Akos & Galassi, 2004). Έτσι οι μαθητές χρειάζεται να έχουν εκπαιδευτεί με τρόπο συστηματικό και στοχευμένο καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους στο Δημοτικό Σχολείο, ώστε κατά τη μετάβασή τους στο Γυμνάσιο να έχουν αποκτήσει τα απαραίτητα εφόδια για να διαχειριστούν με επάρκεια τις ποικίλες κοινωνικο-γνωστικές και συναισθηματικές προκλήσεις, που θα έχουν να διαχειριστούν στο νέο σχολικό περιβάλλον (Erdley, 2007). Αναγνωρίζουμε, πως σε αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες της πανδημίας η μετάβαση έχει να υπερκεράσει και τα ζητήματα που προκύπτουν από την ανάγκη για τη συνεχή διαχείριση πρωτίστως των συνεχόμενων αλλαγών που επιβάλλουν οι νέες συνθήκες ζωής. Συνεπώς δεν είμαστε σε θέση να μιλάμε για μετάβαση αν πρώτα δεν έχουμε επιλύσει την όποια αλλαγή έχει προκύψει λόγω του κορονοϊού.

Οι απόφοιτοι του δημοτικού αναμένεται:

- α) να έχουν αναπτύξει εσωτερικά κίνητρα για μάθηση, επίδοση και αλλαγή
- β) να έχουν θετική αυτοεκτίμηση, υψηλές προσδοκίες και αυτο-αποτελεσματικότητα στους στόχους που θέτουν
- γ) να έχουν οικοδομήσει στέρεες και υγιείς κοινωνικές σχέσεις με την ομάδα των συνομηλίκων τους
- δ) να έχουν ανοιχτή σκέψη, κριτικό στοχασμό και ευελιξία να αναδιαμορφώσουν δυσλειτουργικές απόψεις και παγιωμένες πρακτικές με τις οποίες διαχειρίζονται την καθημερινή προσωπική, σχολική και κοινωνική τους ζωή (Cantin & 2004).

Οι γονείς μπορούν να υποστηρίξουν την ομαλή μετάβαση των παιδιών τους στο Γυμνάσιο:

- Όταν έχουν θετική στάση και αντίληψη για το σχολείο και συζητούν για τη σημασία που έχει στο υπόλοιπο της ζωής όλων
- Όταν έχουν καλή σχέση συνεργασίας με το σχολείο και ανταποκρίνονται θετικά στις προσκλήσεις του
- Όταν ελέγχουν το άγχος τους και την αγωνία τους για την αβεβαιότητα που προκαλεί επιπρόσθετα και η πανδημία του κορονοϊού
- Όταν σέβονται και κατανοούν τους ρυθμούς του παιδιού τους και το χρόνο προσαρμογής που θέλει
- Όταν οργανώνουν την καθημερινότητα τη δική τους και του παιδιού τους και ενθαρρύνουν την αυτόνομη μελέτη ακόμα και αν χρειαστεί για κάποιο διάστημα το παιδί να μείνει στο σπίτι

Οι γονείς είναι σημαντικό:

- Να επαινούν ακόμα και τη μικρή προσπάθεια του παιδιού τους
- Να το ενισχύουν συναισθηματικά και να χτίζουν την αυτοπεποίθησή του βήμα- βήμα
- Να δείχνουν ανοχή και να μπαίνουν στη θέση του
- Να αποδέχονται την αποτυχία ως φυσιολογικό μέρος της ζωής
- Να του δίνουν χρόνο και να κάνουν διάλογο
- Να αποφεύγουν τις εκφράσεις αποδοκιμασίας, τους χαρακτηρισμούς και τη χρήση προστακτικής
- Να ενισχύουν την έκφραση και τον αθλητισμό

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Akos, P., & Galassi, J. (2004). Middle school and high school transitions as viewed by students, parents, and teachers. *Professional School Counseling, 7*, 212-220.
- Cantin, S. & Boivin, M. (2004). Change and stability in children's social network and self-perceptions during transition from elementary to junior high school. *International Journal of Behavioral Development, 28 (6)*, 561-570.

- Δημητριάδου, Κ. (2011). Από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο: Συνιστώσες της μετάβασης στο πλαίσιο συνάρθρωσης των σχέσεων μαθητή και σχολείου. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Δ. Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, 23 (2011), 69-105.
- Erdley, C. (2007). Peer experiences as predictors of adjustment across the Middle School. *Education and treatment of children*, 30 (2), 73-88.
- Mackenzie, Mc Maugh & Kerry-Ann O'Sullivan. (2012). Perceptions of primary to secondary school transitions: Challenge or threat? *Issues in Educational Research*, 22(3), 298-314.
- Rice, F., Frederickson, N. & Seymour, J. (2010). Assessing pupil concerns about transition to secondary school. *British Journal of Educational Research*, 81(2), 244-263.